

Selvitys syövän aiheuttamasta sosioekonomisesta taakasta

Hyvä European Cancer Patient Coalitionin jäsen,

Vaikei Euroopan unionin toimivalta kata terveydenhoitoa, yhteiskunnalliset ongelmat ja syrjintä kuuluvat unionille.

Kuten ECPC:n vuosikongressissa 2018 ilmoitettiin, European Cancer Patient Coalition (Euroopan syöpäpotilasjärjestöjen kattojärjestö) pyrkii unionin laajuisesti parantamaan yhdenvertaisuutta syövän hoitoon liittyvissä sosiaalisissa ja työelämään liittyvissä asioissa. Toivomme, että tartut tilaisuuteen ja autat meitä saamaan aikaan edistystä sosiaalisten oikeuksien turvaamiseksi kaikille syövän kohtaaville koko Euroopan unionissa: akuuttihoitoa saaville, syövästä selvinneille ja edennyttä tai metastasoitunutta syöpää sairastaville sekä näitä hoivaaville ihmisille.

Tarvitsemme paremman käsityksen sosiaaliturvan eroista Euroopan eri maissa. Voimme lisätä tietämystämme selvittämällä sosiaaliturvaan ja työelämään liittyvien asioiden nykytilaa kussakin jäsenmaassa. Näin European Cancer Patient Coalition voi – kuten myös sinä jäsenjärjestömme edustajana voit – kannustaa vuoden 2019 europarlamenttivaaleissa äänestäjiin vetoavia ehdokkaita sekä EU:n instituutioita sitoutumaan syöpäpotilaiden intressien puolustamiseen unionin asialistalla.

Tämän selvityksen tulokset antavat meille tietoa Euroopan maiden sosiaaliturvan eroista ja käytännön esimerkkejä parhaista ja huonoista käytännöistä. Sen myötä saamme myös paremman käsityksen syöpäpotilaan oikeuksien ja työhön liittyvien oikeuksien kohtaamisesta.

Pyydämme, että ystävällisesti vastaat seuraaviin kysymyksiin oman kokemuksesi tai asiantuntemuksesi pohjalta. Älä epäröi lisätä omia kommentteja tai pyyntöjä, jotka itse katsot tärkeiksi.

Tärkeää: lisää selkeä viittaus lakiin tai säädökseen tarpeen mukaan. Mikäli mahdollista, anna sellaisen henkilön yhteystiedot organisaatiossasi, jolta voimme pyytää lisätietoa

* 1. Yhteystiedot

Yhteyshenkilön nimi

Järjestö

Rooli organisaatiossa

Maa

Yhteyshenkilön sähköposti

Osio A: Diagnoosin jälkeen

* 2. Pääseekö potilas työkyvyttömyyden arviointiin?

Kyllä

Ei

(Ilmoita vastuuviranomainen)

3. Onko syövälle olemassa erityinen työkyvyttömyysluokitus (jossa huomioidaan hoitojen sivuvaikutukset) vai sovelletaanko yleistä luokitusta? (Nimeä relevantit lait ja määräykset)

4. Miten kauan arviointi yleensä kestää?

5. Jos arviointimenettely on olemassa, kuka voi käynnistää sen?

Lääkärit

Potilaat

Kerro tarkemmin

6. Onko työkyvyttömyysarviointi sidoksissa sairauden keston tai hoidon keston ja tyyppiin?

7. Riippuuko työkyvyttömyysarviointi henkilön työllisyysilanteesta?

Kyllä

Ei

Kerro tarkemmin

8. Minkä tasoinen todistus työkyvyttömyydestä oikeuttaa hakijan työkyvyttömyys- tai osatyökyvyttömyysetuuksiin (tarkenna viitaten myös seuraavaan kysymykseen nro 9)?

9. Oikeuttaako todistus työkyvyttömyydestä tai osittaisesta työkyvyttömyydestä henkilön saamaan sosiaalietuuksia, kuten:

☐ Rahallista avustusta	☐ Verovapautuksia tai verohelpotuksia
☐ Eläke-etuutta	☐ Sairauslomaa (koko- tai osa-aikaista) (ks. myös Osio B)
☐ Muuta (kerro tarkemmin)	

10. Oikeuttaako todistus työkyvyttömyydestä tai osittaisesta työkyvyttömyydestä perheenjäsenen tai omaishoitajan saamaan sosiaalietuuksia, kuten

☐ Rahallista avustusta	☐ Verovapautuksia tai verohelpotuksia
☐ Eläke-etuutta	☐ Sairauslomaa (koko- tai osa-aikaista) (ks. myös Osio B)
☐ Muuta (kerro tarkemmin)	

Selvitys syövän aiheuttamasta sosioekonomisesta taakasta

Osio B: Työsuhdeasiat

11. Jos syöpäpotilas on työsuhhteessa diagnoosin saadessaan, onko hän oikeutettu palkalliseen sairauslomaan:

☐ Sairauden perusteella, enintään _____ (tarkenna)	☐ Työtoverien lahjoittamiin lomapäiviin perustuva palkallinen vapaa
☐ Hoidon ajan	☐ Muuta (kerro tarkemmin)
☐ Palkaton vapaa työsuhteen jatkuessa	

Kerro tarkemmin

12. Onko sairauslomaetus riippuvainen siitä, onko sairastunut töissä yksityisellä vai julkisella sektorilla?

Kyllä

Ei

Kerro tarkemmin

13. Jos syöpäpotilas on kokopäiväinen korkea-asteen opiskelija diagnoosin saadessaan, onko hän oikeutettu palkalliseen sairauslomaan tai muuhun lakisääteiseen turvaan? (Kerro tarkemmin)

Kyllä

Ei

Kerro tarkemmin

14. Jos työssäkäyvä henkilö toimii omaishoitajana perheenjäsenelle tai muulle syöpäpotilaalle, onko hän oikeutettu johonkin seuraavista

Palkallinen vapaa – tunnit, päivät (tai pidempi jakso)

Työtovereiden lahjoittamiin lomapäiviin perustuva palkallinen vapaa

Palkaton vapaa – tunnit, päivät (tai pidempi jakso)

Muu etuus (kerro tarkemmin)

Syöpäpotilaan työkyvyttömyysarvion mukaan – tunnit, päivät (tai pidempi jakso)

Kerro tarkemmin

15. Jos syöpäpotilas on työsuhteessa, onko hänellä oikeus työolosuhteiden/-tehtävien joustoihin alentuneen työkyvyn ja/tai hoitojen perusteella?

Osa-aikatyö

Vapaus valita itse toimipaikkansa

Etätyö

Vapautus raskaista työoloista tai yötyöstä

Työhön paluuta helpottava kuntoutus, valmennus tai uudelleenkoulutus

Suoja aiheettomalta irtisanomiselta

Suoja toimipaikan vaihtamiselta

Muu (kerro tarkemmin)

Kerro tarkemmin

16. Onko olemassa lainkohtia, jotka suojaavat työsuhteessa olevia syöpäpotilaita aiheettomalta irtisanomiselta?

Kyllä

Ei

Kerro tarkemmin

17. Onko työkyvyttömyysarvioinnin läpikäynyt potilas tai syövästä selvinnyt oikeutettu lakisääteiseen työllistämistukeen? (Kerro tarkemmin)

Kyllä

Ei

Kerro tarkemmin

18. Onko työnantajille olemassa lakiin perustuvia kannustimia, joilla helpotetaan syöpäpotilaiden työllistymistä? (Kerro tarkemmin)

Kyllä

Ei

Kerro tarkemmin

19. Jos työelämässä oleva henkilö hoitaa (omaishoitajana) syöpäpotilasta kotona, onko hänellä oikeus työelämäjoustoihin hoivaamisen ja työn yhteensovittamiseksi?

Osa-aikatyö

Vapaus valita itse toimipaikkansa

Etätyö

Vapautus raskaista työoloista tai yötyöstä

Suoja toimipaikan vaihtamiselta

Muuta (kerro tarkemmin)

Selvitys syövän aiheuttamasta sosioekonomisesta taakasta

Osio C: Itsenäiset ammatinharjoittajat

20. Kun itsenäisellä ammatinharjoittajalla todetaan syöpä eikä hän voi jatkaa ammattinsa harjoittamista, onko hänellä oikeus (muutoin kuin yksityisen, vapaaehtoisen vakuutuksen kautta):

☐ Kertakorvaukseen	☐ Vapautukseen tuloverosta
☐ Korvaukseen töiden lyhytkestoisesta keskeytymisestä (täsmennä kesto)	☐ Muuta (kerro tarkemmin)
☐ Korvaukseen töiden pitkäkestoisesta keskeytymisestä	

Kerro tarkemmin

21. Kun itsenäinen ammatinharjoittaja vähentää työntekoaan huolehtiakseen perheenjäsenestä tai muusta henkilöstä, jolla on syöpä, onko hänellä oikeus (muutoin kuin yksityisen, vapaaehtoisen vakuutuksen kautta):

☐ Kertakorvaukseen	☐ Vapautukseen tuloverosta
☐ Korvaukseen töiden lyhytkestoisesta keskeytymisestä (täsmennä kesto)	☐ Muuta (kerro tarkemmin)
☐ Korvaukseen töiden pitkäkestoisesta keskeytymisestä	

Kerro tarkemmin

Selvitys syövän aiheuttamasta sosioekonomisesta taakasta

Osio D: Eläke

Ottaen huomioon, että syöpäpotilaan ja/tai hoivaajan aktiivinen työura on muita lyhyempi, on olemassa riski eläketurvan jäämisestä vähäisemmäksi eläkeiän koittaessa.

* 22. Onko syövästä selviytyneellä oikeus eläkehyvitykseen työelämästä poissaoloajalta ja jos on, missä määrin?

- Kyllä Ei

Kerro tarkemmin

Selvitys syövän aiheuttamasta sosioekonomisesta taakasta

Eläke

23. Onko edellä mainittu hyvitys sidottu työkyvyttömyyden arviointiin?

Kyllä

Ei

Selvitys syövän aiheuttamasta sosioekonomisesta taakasta

Eläke

* 24. Onko syöpäpotilaan omaishoitajalla oikeus eläkehvitykseen työelämästä poissaoloajalta ja jos on, missä määrin?

Kyllä

Ei

Kerro tarkemmin

Selvitys syövän aiheuttamasta sosioekonomisesta taakasta

25. Onko edellä mainittu hyvitys sidottu todistukseen hoivattavan merkittävästi alentuneesta työkyvystä?

Kyllä

Ei

Kerro tarkemmin

Osio E: Vakuutukset / lainananto / oikeus tulla unohdetuksi

26. Voiko syövästä selvinnyt hankkia itselleen **sairausvakuutuksen**?

☐ Kyllä	☐ Vakuutusturvan rajoituksin
☐ Ei koskaan	☐ Korkeampia vakuutusmaksuja maksaen
☐ Ei ennen kuin _____ terveen vuoden jälkeen	☐ Muu (kerro tarkemmin)

Kerro tarkemmin

27. Voiko syövästä selvinnyt hankkia itselleen **henkivakuutuksen** (itsenäisenä vakuutuksena tai asuntolainan yhteydessä)?

☐ Kyllä	☐ Vakuutusturvan rajoituksin
☐ Ei koskaan	☐ Korkeampia vakuutusmaksuja maksaen
☐ Ei ennen kuin _____ terveen vuoden jälkeen	☐ Muu (kerro tarkemmin)

Kerro tarkemmin

28. Voiko syövästä selvinnyt nostaa **pitkäaikaisen lainan** tai **asuntolainan** samantyyppisin ehdoin kuin muut ihmiset?

☐ Kyllä	☐ Korotetulla korkotasolla _____ (tarkenna)
☐ Ei koskaan	☐ Edellyttäen, että lainalla on takaaja
☐ Ei ennen kuin _____ terveen vuoden jälkeen	☐ Muuta (kerro tarkemmin)
☐ Tietyin vakuutusrajoituksin	

Kerro tarkemmin

29. Voiko syövästä selvinnyt solmia **vuokrasopimuksen** samanlaisin ehdoin kuin muut ihmiset?

- Kyllä Korotetulla korkotasolla _____ (tarkenna)
- Ei koskaan Edellyttäen, että lainalla on takaaja
- Ei ennen kuin _____ terveen vuoden jälkeen Muuta (kerro tarkemmin)
- Tietyin vakuutusrajoituksin _____

Kerro tarkemmin

30. Säädetäänkö laissa jostakin aikarajasta, jonka jälkeen henkilön ei tarvitse kertoa aiemmin sairastamastaan syövästä? (**Oikeus tulla unohdetuksi**)

- Sopimuksissa pankin kanssa Työsuhteissa
- Sopimuksissa vakuutusyhtiön kanssa
- Muu (kerro tarkemmin)

Selvitys syövän aiheuttamasta sosioekonomisesta taakasta

Lopuksi

31. Jos tiedossasi on jokin muu syrjivä tekijä tai sosioekonominen ongelma, johon katsoisit olevan tarpeen puuttua lainsäädännöllisin keinoin, kerro alla

32. Onko laissa säädetty syöpäsairaiden lasten vanhempien (tai muiden hoivaajien) lakisääteisestä turvasta? (Kerro tarkemmin)

- Kyllä Ei

Kerro tarkemmin

33. Ilmoita, mikäli laissa on säädetty syöpäpotilaiden tai omaishoitajien tueksi muuta sellaista, mitä kannattaisi käyttää esimerkkinä parhaasta käytännöstä muissa maissa.